

Alisuoriutuminen

- Alisuoriutuminen on ero lapsen suoriutumisen (koulu) ja hänen arvioidun – mitattu/havainnoitu - kykynsä (älykkyys, luovuus, muut saavutukset) välillä
- Tärkeää muistaa:
- Lapset eivät ole syntyneet alisuoriutujiksi, vaan alisuoriutuminen on opittua
- Lapset, joilla erityinen leima (synnynnäisesti lahjakas, älykäs, erityislahjakas, muistikone, nero jne.), ovat erityisen alttiita ulkopuolisille paineille eli heillä on tarve todistaa olevansa leimansa arvoisia.
 - olla erityisen älykäs, lahjakas, täydellinen tai erityinen
 - olla erittäin luova ja omaperäinen
 - olla hyväksytty ja suosittu ystävien kesken

3

Metakognitiivinen teoria selittämässä alisuoriutumista (Borkowski)

Taulukko 1. Erinomainen informaation prosessoija

Tietää suuren määrän erilaisia oppimisstrategioita (kertaus, organisointi, elaboraatio variaatioin)
Ymmärtää milloin, missä ja miksi nämä strategiat ovat käyttökelpoisia.
Valitsee ja monitoroi strategista toimintaa järkevästi, suunnittelee ja reflektoi toimintaansa (self-regulation)
Lahtokohtana lisääntyvän älykkyyden malli (incremental view of intelligence).
Uskoo, että tärkeä osa onnistumista on huolellinen ja peräaantamaton yrittäminen.
On sisäisesti motivoitunut, tehtäväorientoitunut ja oppimismotivoitunut.
Ei pelkää epäonnistumista - itse asiassa, oivaltaa että yleensä epäonnistuminen/vaikeudet ovat olennais menestystyksen ja oppimisella eli kokeet ja testit ovat mahdollisuus oppia.
Minäkäsitys on konkreettinen ja tulevaisuuden toivottu minäkuva (lähi- ja kauko-) on selvä ja realistinen.
Tietää paljon eri aiheista, teemoista ja asioista ja pystyy nopeasti löytämään lisää tietoa kyseistä tiedoista
Aikaisemmat kokemukset vanhempien ja lähiympäristön kanssa ovat vahvistaneet edellä kuvattuja käyttäytymismalleja.

Ongelma 1.

- Oppilas epäonnistuu havaitsemaan onnistuneen ja epäonnistuneen toiminnan erot ja eritoten syyt, jotka onnistumiseen ja epäonnistumiseen johtaa.
- Onnistuminen ja etenkin epäonnistuminen tulisi osoittaa olevan yhteydessä yrittämiseen

Ongelma 2.

- Muodostetut attribuutiot ovat suoraan yhteydessä työskentelyn toimeenpanoon. Positiiviset yritys- ja kykyattribuutiot motivoivat auttaen oppilaita aloittamaan varmasti, analysoimaan tehtävää tarkasti, valitsemaan sopia strategioita ja monitoroimaan työnsä edistymistä. Jos nuori kohdistaa epäonnistumisen kykyihinsä on seurauksena häpeän tunne ja välttäminen.

3

Ongelma 3.

- Välttämätön linkki eli - toiminnan aloittamisen ja strategioihin perustuvien yritysten yhdistäminen - puuttuu. Tästä syystä johtuu myös suunnitelmallisuuden ja pitkäkestoisen työn puute (→ impulsiivinen käytös).

Ongelma 4.

- Ajan mittaan heikot suoritukset vaikuttavat negatiivisesti minäkäsitykseen ja alentaa "omaa kuvitteellista" lähtötasoa ja kaikkia positiivisia yhteyksiä, joita toiminnan suorittaminen voisi tuoda mukanaan (epäonnistuminen nähdä oman kompensoin lisääntyminen).
- → jos alaluokilta asti on epäonnistumisesta on syytetty omia riittämättömiä kykyjä, on vaikea muuttaa ajatusmallia enemmän yrittämistä korostavaksi.

4

Lahjakkaiden opetuksellista eriyttämisestä

Opetuksellisesti orientoituneet teoriat:

"Laadullisen tasa-arvon toteuttamiseksi opetus tulisi järjestää oppilaiden kykyjä vastaavaksi, jotta jokaisella olisi mahdollisuus edetä edellytystensä sallimalla tasolle:

- Kaikilla oppilailla on oikeus oppia"

Neljä yleisintä tapaa:

- Nopeuttaminen (acceleration)
 - samat oppisällöt käsitellään nopeammin
- Rikastaminen (enrichment)
 - Sama vauhti, mutta opetuksen syventäminen (aiheessa syvemmälle)
- Itsenäisen työskentelyn mallit (yhdistävät edellisiä)
- Tuotokset (eriyttävät työskentelyprosessin mukaan)

5

I Opetuksen nopeuttamisella tarkoitetaan:

- opiskelun aikaisemmin aloittamista
- vuosiluokan yli hyppäämistä (radical acceleration) (sosiaalisuus = ikä- vai älykkyyksaverit)
- opetussuunnitelman tiivistämistä (curriculum compacting)
- etenemistä muita nopeammin (mastery learning)

Esim.

John Hopkins Studies of Mathematically Precocious Youth

- J. Stanley (oppilaat pystyvät käymään läpi tiivistetyn ja nopeutetun opetussuunnitelman)
- SAT – M / -V (junior high-school)
- Matematiikka, kirjallisuus, tiede ja kielet lähiyliopistossa

6

2

Lahjakkaat saattavat oppia luottamaan kykyynsä "vain lahjattomat harjoittelevat / lukevat"
→ opeta strategioita (nimeämään, tunnistamaan, käyttämään...)

A. Kertaus (toistaminen)

- Listojen muistaminen 5-6v. "piha, talo, mies, kissa"
- Numeroiden ryhmittelyt....
- kehittyneemmät versiot: alleviivaus (korostaminen) ja yhteenveto (parannettu versio yhteenveto omin sanoin)

B. Organisointi (tiedon järjesteleminen)

- Eri yhteyksien mukaan. Esim. numerot, muoto, väri, työvälineet: Esikouluikäisillä lapsilla vaikeuksia käyttää semanttista järjestelyä – ryhmitellä objekteja tai sanoja merkityksellisiin kategorioihin

Esim. 1. Ryhmittely

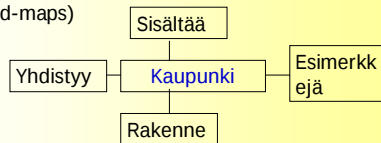
hattu jalka pää kani kenkä apina

siitä mistä paljon kokemuksia → helpompi tehdä kategorioita

14

Kehittyneemmät esimerkit esim.

- kappalejako – otsikoiden uudelleenmuokkaus
- kappaleiden välitsikot, sivuhuomautukset sisällöstä
- kartat (mind-maps)

C. Elaboraatio (Kehittely / mielikuva)

- Strategiamuoto, jonka avulla irrationaalisia asiayhteyksiä
- Vaikaa strategiamuoto, oppiaat (10-12v.) korvaat helposti muut strategiat ko. strategialla
- Kuluttaa energiaa koska esineistä tai asioista on muodostettava mielessä kuvia ja yhdistettävä ne. Vrt. Kala, piippu ja hämäläinen → move it!

15

Elaboraatiostrategioita

1. Kuvittelun käyttö
2. Mnemonics:
 - akronyymit (HOMES),
 - lause (My Very Educated Mother Served Us Nine Pizzas)
 - lorut
 - kertomukset
 - riittäminen (juusto – luusto)
 - method of loci (esim. kuviteltu huoneisto, hissi jne.)
 - avainsanat....→ henkilöahmot

16

3. Itsekysely

- soveltuu hyvin haasteellisiin tehtäviin
- miten liittyy aikaisempaan tietämykseen? (synteesointi)
- miten tätä tietoa voi käyttää hyväksi arkipäivässä, tehtävissä yms. (soveltaminen)?

4. Muistiinpanojen tekeminen

- toimii parhaiten kun muistiinpanot tekee täysin itsenäisesti omalla persoonallisella tyylillä

17

Muita oppimiseen liittyviä strategioita

Ymmärtämisen kontrolli

1. Ymmärräkö lukemaani
 - Onko oppiminen tehokasta ja onko strategian valinta sopiva
2. Kysyminen itseltä
 - Usein oppimateriaaleissa vastaavia kysymyksiä, tulisi oppia itse luomaan vastaavia kysymyksiä
3. Uudelleen lukeminen ja tekstin yhteyksien tarkistaminen
 - Havaitaan haasteelliset kohdat ja mietitään mikä on tekstin tarkoitus

18

Tunnetaktiikat

- Tarkoituksena luoda sopiva ilmapiiri oppimiselle ja vähentää jännitystä esimerkiksi koetilanteissa (ajankäyttö, positiivinen sisäinen puhe, edistyksen huomiointi (tehty ei jäljellä))
- Keskitytään epävarmuuden sietokykyyn, positiivisten odotusten kehittämiseen, tavoitteiden asettamiseen, ajan käytön hallintaan ja vähentämään häiriötekijöitä
- Auttavat keskittämään huomion tärkeisiin asioihin

19

- Puhe itselle "Keskity...tärkeää"
- Tavoitteiden asettaminen (jako lähi- ja kokonaistavoitteiden välillä) → progress
- Epävarmuuden sietokyvyn parantaminen
 - a) tunteiden vähentäminen
 - "kun työskentelen osaamistasollani, onnistun...ei vaadita mitään erikoista"
 - b) mallintaminen (opettaja kertoo vaikeuksien voittamisesta)
 - "Jaan kokeen osiin, ensimmäinen sivu puolet ajasta jne."
 - c) ohjattu puhe itselle
 - "Yrittämällä kovasti saan varmasti jotain aikaan..."

20

Oppimistehtävät, ajattelutaidot ja strategiat

Tietäminen ja ymmärtäminen

Oppimistrategiat

Perus-oppimistehtävät	Kertaus	Organisointi	Elaboraatio
	- ääneen toistaminen - uudelleen lukeminen - uudelleen kirjoittaminen - kopiointi - laulut - hokemat - mnemonit	- ryhmittely - miellekartat - käsitteelliset luokittelut ja suhteet - hierarkiat	- käsitteellinen yhdistäminen - kuvien kehittäminen - järkevien yhteyksien luominen

© Risto Hotulainen

21

Oppimisstrategiat 2

	Kertaus	Organisointi	Elaboraatio
Vaativimmat oppimistehtävät	- alleviivaus - muistiinpanot - keskeisten ja tärkeiden sanojen poiminta	- sanojen yhdistäminen tarinaksi - käsitteelliset diagrammit - mielikuvien luokittelu	- omin sanoin a) kerronta b) kysyminen c) vastaaminen - opettaminen - tutkimustulosten tai teorian soveltaminen käytäntöön

© Risto Hotulainen

22

Prosessi	Taso	Kertaus	Organisointi	Elaborointi
muistaa, nimeää, listaa, toistaa...	1	- ääneen toistaminen	- ryhmittely	- käsitteellinen yhdistäminen
ymmärtää, kuvailee, selittää...	2	- uudelleen lukeminen	- miellekartat	- kuvien kehittäminen
käyttää, soveltaa, demonstroi...	3	- uudelleen kirjoittaminen	- käsitteelliset luokittelut ja suhteet - hierarkiat	- järkevien yhteyksien luominen
luokittelee, vertailee, lajittelee...	4	- alleviivaus - muistiinpanot - keskeisten ja tärkeiden sanojen poiminta	- sanojen yhdistäminen tarinaksi - käsitteelliset diagrammit - mielikuvien luokittelu	- omin sanoin a) kerronta b) kysyminen c) vastaaminen - opettaminen - tutkimustulosten tai teorian soveltaminen käytäntöön - luova yhdistely
luo, kehittää, suunnittelee...	5			
arvioi, kritisoi, puolustaa, päättää...	6			

© Risto Hotulainen

23

Lukujärjestys

klo 8	MA	TI	KE	TO	PE
		OT/MA			apu
	OT/MA	OT/AI			Tarkistus
	OT/AI		Kuvis		Tarkistus
	YMP.				Projekties.
klo 14				apu	

24